

intenzivno posvetil urejanju te zbirke, kasneje pa jo vestno bogatil z lastnimi nabirki. Od leta 1978 je bil visokošolski učitelj na Oddelku za biologijo Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani. Redni profesor je postal leta 1990, le nekaj mesecev pred smrtjo pa mu je bil dodeljen tudi častni naziv zaslužnega profesorja. Pri njem so diplomirali, magistrirali in/ali doktorirali mnogi botaniki, s svojimi bogato ilustriranimi predavanji pa je približal rastlinsko sistematiko in floro številnim študentom biologije. V zadnjih letih pred upokojitvijo leta 2003 je na Biotehniški fakulteti Univerze v Ljubljani predaval predmete Sistematska botanika, Osnove sistematske botanike, Biogeografija (rastlinski del), Osnove latinščine za biologe ter Pestrost in ogroženost rastlinstva.

V teh nekaj vrsticah je bilo moč le bežno ošiniti pomen in veličino Toneta Wraberja, zagotovo najvplivnejšega in najbolj plodovitega botanika druge polovice 20. stoletja na Slovenskem. Vsi, ki smo ga vsaj bežno poznali, se tega še kako zavedamo. In tudi čas bo njegovo slavo le še izjasnil.

Naj počiva v miru, pod cvetjem, ki je tako osmišljalo njegovo življenje.

NEJC JOGAN & TINKA BAČIČ

Akademik prof. dr. Alojz Šercelj (1921–2010)

17. maja 2010 je v Ljubljani sklenil svojo bogato in plodno življenjsko pot akademik prof. dr. Alojz Šercelj, od leta 2001 častni član Botaničnega društva Slovenije. Podelitev tega častnega naziva je utemeljil akademik dr. Mitja Zupančič (Hladnikia 11: 53–55). Pokojni akademik je bil diplomirani biolog in geolog, ki pa je skoraj celotno svojo delovno dobo (z izjemo nekaj prvih let službovanja kot srednješolski profesor) posvetil palinologiji oz. paleovegetacijskim raziskavam. Na tem področju v Sloveniji sicer ni bil pionir, saj je pred njim tovrstne raziskave opravljala in jih nekaj tudi objavila že Ana Budnar, a je s svojim celotnim opusom vsekakor zapustil najbolj globoko sled. Celo več, z vztrajnim študijem, trdim delom, prodornostjo, se je uveljavil tudi v tujini in se uvrstil med vodilne palinologe v jugovzhodnoevropskem prostoru.

Sintezo svojih dolgoletnih raziskav je objavil v dvojezični, slovensko-angleški monografiji *Začetki in razvoj gozdov v Sloveniji* (Ljubljana 1996), ki jo štejemo za eno temeljnih preglednih del s tega področja v srednji in jugovzhodni Evropi. Večkrat se je za dalj časa izpopolnjeval v tujini, tam tudi predaval in njegove objave so bile praviloma odmevne in pogosto navajane. Odličnost njegovega znanstvenega udejstvovanja potrjuje članstvo v Slovenski akademiji znanosti in umetnosti (od leta 1989, redni član pa je postal leta 1997).

Šerceljeva izvirna in tudi v širšem evropskem okviru pomembna so dognanja o poledenodobnem razvoju gozdov v Sloveniji, do katerih je prišel na podlagi številnih pelodnih diagramov iz različnih območij Slovenije. Sosednje gozdnih faz je, z majhno razliko, podobno kot so ga palinologi ugotovili za srednjo Evropo severno od Alp, le da je razvoj gozda južno od Alp potekal bistveno (za nekaj tisočletij) hitreje in je najvišjo primarno razvojno stopnjo, fazo bukve z jelko, dosegel že pred 7000 leti. Vse gozdne faze, ki so sledile, so sekundarne. Vzrok zanje niso več toliko klimatske spremembe kot notranja dinamika in zelo zgodaj tudi zoolantropogeni vplivi.

Kritičen je bil do medbotaniki in fitocenologi pogosto uporabljenega izraza relikti. Menil je, da velikokrat ta izraz tako za vrsto, še bolj pa za rastlinsko združbo (asociacijo) ni upravičen. Res je, da je bila večina elementov današnjih gozdov že v sestavi terciarnih ali interglacialnih gozdov, toda zaradi katastrof, notranjih in zunanjih vplivov so združbe razpadale in na novo nastajale. Tudi današnji pragozdovi po njegovih spoznanjih ne morejo biti nadaljevanje pradednih primarnih gozdov, četudi človek v njih ni nikoli sekal ali požigal. Vsi današnji gozdovi in pragozdovi so sekundarne gozdne faze ne glede na trenutno progresivno ali regresivno razvojno težnjo. Primarne gozdne faze so le tiste, ki so se oblikovale po koncu ledenih dob in so višek (klmaks) na našem ozemlju dosegle pred 7000 leti.

Zelo pomembno je bilo njegovo sodelovanje z arheologi, npr. pri raziskavah paleolitskih nahajališč v Sloveniji in tudi zunaj nje. Na teh nahajališčih ni opravljal le pelodne analize sedimentov temveč so ga zanimali tudi makroskopski rastlinski ostanki, predvsem zogleneli delci lesa, ob katerih je spoznal, da so v bližnji okolici takratnih človekovih bivališč uspevali tudi listavci.

Tudi naši reviji je namenil članek, in sicer je skupaj z Metko Culiberg na podlagi pelodnih analiz in primerjave storževih lusk ugotovil prisotnost sibirske smreke (*Picea abies* subsp. *obovata*) v Sloveniji (Hladnikia 4, 1995).

Za znanstvenim opusom, ki je obsežen in tehten, verodostojen, tak, ki v svoji koherentnosti (temelji, to ugotoviš že po bežnem pregledu in prebiranju, na velikem znanju in vztrajnem delu) vzbuja spoštovanje in občudovanje, je stal skromen, obziren, nevsiljiv mož, ki si je vzel čas za pogovor in razmišljanje tudi z novinci, začetniki, ki smo prihajali na Biološki inštitut Jovana Hadžija, njegov dolgoletni delovni dom. Bil je radoveden, razumevajoč in očetovski. Čeprav v svojem znanju suveren, tudi klasično izobražen, se s tem ni razkazoval, prej obratno. Radi smo se mu bližali, se veselili pogovorov z njim in mu bili hvaležni za marsikateri nasvet, ki nam ga je, predvsem gozdarjem in botanikom, dobrovoljno dal. Ob dragoceni znanstveni dediščini nanj ostaja tudi zlahten spomin.

Slika 1: Akademik Alojz Šercelj pri izviru Soče v Trenti leta 2000 (foto Slavica Žnidaršič)